

NORA

Nederlandse Overheid Referentie Architectuur

Inleiding:

De druk op organisaties om beter te presteren met minder middelen neemt toe. De paradox tussen beter presteren met minder menskracht en minder geld kan worden doorbroken door meer samenwerking en door optimaal gebruik te maken van ICT. De inzet van ICT is vaak gericht geweest op het oplossen van de vraagstukken van de eigen organisatie; niet voor het verbeteren van diensten aan burgers en bedrijven. ICT-oplossingen moeten ook bijdragen aan de samenwerking tussen overheidsorganisaties.

Inmiddels wordt meer en meer binnen overheidsorganisaties vanuit het klantbelang bekeken welke ICT voorzieningen nodig zijn en hoe deze het beste kunnen worden vormgegeven. Dit proces wordt ondersteund door Architectuur.

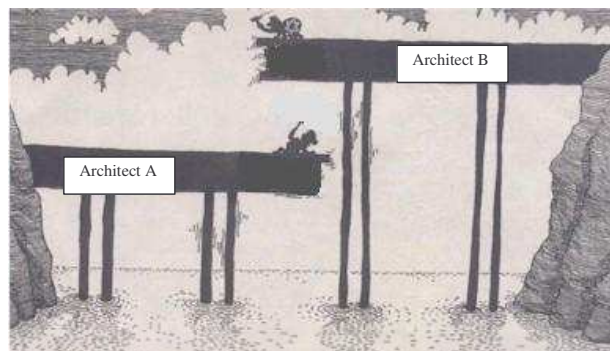
Bij de uitleg van het begrip Architectuur kan de metafoor van de architectuur van een huis worden gebruikt. Het gaat daarbij om een visie van de bewoners (de opdrachtgevers) op het toekomstige huis. Deze visie wordt besproken met de architect. De architect maakt vervolgens een ontwerp: een beschrijving van onderdelen, structuur en samenhang van het te bouwen huis.

Het verbeteren van de interne informatiehuishouding van overheidsorganisaties is een goede ontwikkeling maar is vanuit het perspectief van de burger en bedrijf zeer zeker niet voldoende. Voor de burger en bedrijf telt vooral de kwaliteit van de gezamenlijke dienstverlening. Klantgerichte dienstverlening door goed samenwerkende organisaties. Bij het organiseren van samenhangende dienstverlening, komt heel wat kijken. Architectuur kan een goede bijdrage leveren aan de vernieuwde inrichting van de overheid, zodat een betere dienstverlening mogelijk wordt.

In het kader van het landelijke beleid voor het realiseren van 'de elektronische overheid', waarbij de dienstverlening aan burger en bedrijf centraal is gezet, wordt hard gewerkt aan basisvoorzieningen die hiervoor nodig zijn (zie de notitie *Op weg naar de Elektronische Overheid*). Denk bijvoorbeeld aan de gemeenschappelijke basisregistraties, DigiD en elektronische formulieren. Deze basisvoorzieningen hebben consequenties voor alle overheidsorganisaties. Aansluiting van de eigen ICT-voorzieningen op de nieuwe basisvoorzieningen is nodig.

In dit verband past de metafoor van een bestemmingsplan. Het is belangrijk in een vroeg stadium op basis van een breed gedragen visie de hoofdlijnen uit te zetten en een richting te bepalen. De onderdelen kunnen dan in een

later stadium worden uitgewerkt. Als de samenhang er maar vanaf het begin is kunnen problemen met interoperabiliteit ("naadloze samenwerking") zoals uitgebeeld in hiernavolgende figuur worden voorkomen.

De Nederlandse Overheid Referentie-Architectuur wordt gemaakt om de noodzakelijke samenhang binnen de elektronische overheid te bevorderen. Het is een hulpmiddel, zonder een dictaat te zijn. Het helpt overheidsorganisatie richting en invulling te geven aan de eigen bedrijfsvoering (zie ook: www.e-overheid.nl/atlas/referentiearchitectuur)

Wat is de NORA?

De NORA bevat ontwerpprincipes en modellen voor het (her)inrichten van de (elektronische) overheidsdienstverlening, zodat overheidsorganisaties kunnen inspelen op de wensen van burgers en bedrijven. Daarbij wordt tevens aangegeven hoe zij kunnen inhaken op een groeiend aantal (landelijke) basisvoorzieningen. Principes kunnen zeer fundamenteel zijn (bijvoorbeeld: we gaan uit van een dienstgerichte architectuur) tot soms vrij gedetailleerd (bijvoorbeeld een standaard voor een XML-bericht).

Er moeten over tal van zaken principes en modellen worden opgesteld. In dit kader is het rapport *Architectuur Elektronische Overheid* (eind 2002) van betekenis. De in dit rapport weergegeven architectuurmatrix is gehanteerd om orde aan te brengen in de veelheid van principes en modellen.

De principes in de NORA kennen een verschillende status. Sommige steunen op wettelijke uitspraken, anderen zijn bedoeld als advies. Alleen uitspraken in de eerste categorie zijn bindend; de overigen zijn ter beoordeling aan de organisaties zelf. Vandaar de benaming *referentie-architectuur*.

4 soorten principes

In de NORA worden qua status vier soorten afspraken opgenomen:

1. Principes en standaarden die rechtstreeks gebaseerd zijn op wet- en regelgeving. De toepassing ervan is verplicht, tenzij

2. De facto standaarden, waaraan de meeste organisaties zich nu al houden. De NORA kiest voor (inter)nationale standaarden en de standaarden die gekozen zijn bij het ontwikkelen van de basisvoorzieningen. Wie afwijkt, moet zelf zorgen voor aansluiting op de meerderheid.
3. Advies: Aanbevelingen, waardoor een optimale aansluiting op de elektronische overheid wordt bereikt.
4. Principes die voortvloeien uit keuzes die het Kabinet heeft gemaakt voor de inrichting van de elektronische overheid.

De status van principes kan in de loop van de tijd veranderen.

Doelgroepen:

De NORA is van belang voor twee groepen: 1) bestuurders, beleidsmakers en programmamanagers; 2) architecten, projectmanagers, I&A-managers, bedrijfskundigen en ontwerpers van producten, processen, organisaties en systemen.

Bestuurders dienen te weten dat de NORA bestaat en dat er binnen de eigen organisatie mee gewerkt kan worden. Programma's en projecten die worden uitgevoerd in het kader van de elektronische overheid dienen bij voorkeur in lijn te zijn met de inrichtingsprincipes van de NORA. Bestuurders dienen dan ook te bevorderen dat er bij de voorbereiding en uitvoering van projecten rekening wordt gehouden met de NORA. Dit biedt bestuurders extra garantie dat het projectresultaat netjes past binnen het geheel dat e-overheid wordt genoemd. Hierdoor komt een samenhangende dienstverlening aan burgers en bedrijven een grote stap dichterbij.

Voor architecten en ontwerpers biedt de NORA een stevig handvat voor het op moderne wijze inrichten van de informatiehuishouding van een overheidsorganisaties, waardoor ook samenwerking met andere organisaties beter mogelijk wordt. De NORA kan ook gebruikt worden om ontwerpers en bouwers éénduidige ontwerp- en bouw instructies mee te geven. Bovendien kan de NORA ondersteuning bieden bij het ontwikkelen

en actualiseren van een eigen bedrijfs- en informatieplan.

Hoe is de NORA ontwikkeld?

Allereerst is gekeken naar eisen die burgers en bedrijven stellen aan de dienstverlening van de overheid. Ook is gekeken naar het beleid van de Europese en nationale overheid, zoals het *actieprogramma Andere Overheid*. De wensen van burgers en bedrijven en de beleidsuitgangspunten van de overheid zijn samengevat in een beperkt aantal *fundamentele principes* voor de inrichting van de elektronische overheid. Deze principes zijn vervolgens meer in detail uitgewerkt, zodat ze praktisch toepasbaar worden. Hierbij is goed rekening gehouden met de keuzes die gemaakt zijn bij de ontwikkeling van basisvoorzieningen voor de e-overheid, maar ook met (inter)nationale standaarden en breed gedragen inzichten uit de wereld van proces- en applicatie-ontwerp.

Er is veel overleg gevoerd met vele architecten die binnen de overheid werkzaam zijn: van ministeries, provincies, gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Er is ook gebruik gemaakt van deskundigheid van consultants en ICT-leveranciers. Concepten van de NORA zijn breed uitgezet en het ontvangen commentaar is verwerkt.

Kortom: de NORA is enerzijds via een top-down mechanisme (wetgeving, beleidsdoelstellingen) en anderzijds via een bottom-up benadering (aansluiting op bestaande praktijk en projecten) tot stand komen.

Is de NORA verplicht?

De NORA kent geen wettelijke status. Organisaties werken tot nu toe op vrijwillige basis met de NORA. Soms wordt de NORA 'vertaald' in een meer specifieke referentie architectuur, zoals bijvoorbeeld voor de gemeenten. De NORA maakt samenhang en samenwerking beter mogelijk. Of de NORA deze rol ook krijgt, is afhankelijk van elke afzonderlijke overheidsorganisatie.

Fout! Objecten kunnen niet worden gemaakt door veldcodes te bewerken.

